

UNELE CONSIDERAȚII CU PRIVIRE LA GENERAREA CAPABILITĂȚILOR FORȚELOR ARMATE

SOME CONSIDERATIONS ON THE GENERATION CAPABILITIES OF THE ARMED FORCES

Lt.col.ec.drd. Marius GHINEA*

Abordarea cuprinzătoare și analiza sistemică a capabilităților militare o consider necesară și relevantă pentru înțelegerea principalelor domenii de dezvoltare a capabilităților militare, și anume: pregătire, organizare, doctrină, personal, echipament, interoperabilitate, infrastructură și conducere. Este necesar ca structurile de forțe armate să asigure îndeplinirea tuturor angajamentelor luate față de NATO, dar, totodată, este utilă crearea unor capabilități pentru a duce la îndeplinirea misiunilor.

The comprehensive approach and systematic analysis of military capabilities is considered necessary and relevant for the understanding of the main areas of development of military capabilities, namely: preparation, organization, doctrine, personnel, equipment, interoperability, infrastructure, and management. It is necessary that the structures of armed forces ensure all commitments to NATO, but also create useful capabilities to carry out missions.

Cuvinte-cheie: capabilități; integrare; dezvoltare; management; securitate.

Keywords: capabilities; integration; development; management; security.

Aderarea la structurile Alianței Nord-Atlantice a constituit un pas important în evoluția politicii de apărare a României, o certificare a eforturilor depuse în reformarea domeniului securității și realizarea angajamentelor luate față de aliați.

Integrarea în NATO și conexiunea cu procesele de transformare intervenite în interiorul Alianței au un important rol în trecerea la o nouă abordare a exigențelor și a modalităților de realizare a securității naționale. În cadrul Alianței Nord-Atlantice se realizează apărarea intereselor statelor aliante, prin angajarea la misiuni împreună cu celelalte forțe ale statelor membre și prin participarea în cadrul operațiilor de stabilizare și de reconstrucție în diverse părți ale lumii.

Capabilitățile forțelor armate

Celebrul profesor indian Amartya Sen, laureat al premiului Nobel pentru pace, în cadrul abordărilor teoretice despre definirea sărăciei¹, în termeni

relativi sau absoluți, analiza termenul *capabilități*, prefigurând discuția despre măsurarea directă sau indirectă a sărăciei. Prin *capabilități*, Sen înțelege *capacitățile de bază care permit oamenilor să existe/să funcționeze*. Acestea se manifestă prin nevoia de instrumente ale căror caracteristici să furnizeze capabilitățile în cauză.

Sen a sesizat faptul că obiectele servesc indivizilor ca instrumente, satisfăcând – prin funcțiile/caracteristicile lor puse în valoare de capacitățile individului – nevoi specifice. Un obiect poate satisface o anumită nevoie doar în măsura în care individul *este capabil* să îl utilizeze în acest sens. Altfel, el devine lipsit de valoare prin prisma nevoii respective.

Capabilitatea apare astfel ca fiind un ansamblu format din instrumente, caracteristicile acestora și capacitatea indivizilor de a pune în valoare instrumentele și caracteristicile lor pentru a-și satisface nevoile.

Termenul de capabilități este folosit foarte des în numeroase domenii ale vieții sociale, cum ar fi: cel economic, informațional (mai ales în domeniul IT), politic, sau militar, dar o delimitare strict teoretică a termenului este oarecum dificil de efectuat mai ales

*Sanatoriul de Balneofizioterapie și Recuperare Medicală „Dr. Dimitrie Cantemir”
e-mail: ghinea.marius12@gmail.com

în condițiile în care aria de cuprindere a termenului este extrem de vastă².

Utilitatea modernizării capabilităților militare, ca și proces de susținere și de amplificare a nevoilor de transformare din Armata României, este un proces cu ample semnificații și determinări care solicită sisteme militare din ce în ce mai complexe și performante, care implică tehnologii noi, militari superspecializați, acțiuni complexe desfășurate pe coordonate strategice și tactice diferite de cele actuale.

În ansamblul general al preocupărilor teoretice și al acțiunilor practice, conceptul de capabilități și-a găsit un loc distinct și semnificativ în teoria și în practica militară, și nu numai, datorită modului în care acesta influențează diferite domenii ale societății, cum ar fi cel economic, politic, militar, informațional.

În același timp, pentru evidențierea preocupărilor pe linia clarificării conținutului conceptului de capabilități militare și a punerii în evidență a unor modalități de influență și de dezvoltare este necesară clarificarea și abordarea unor idei semnificative privind cunoașterea și localizarea capabilităților militare în cadrul abordărilor teoriei generale și a celor specifice științei militare.

În limbajul comun, dar și în cadrul unor lucrări de specialitate, autohtone și străine, sunt prezente două concepte, respectiv cel de capacitate și capabilitate, fără o delimitare teoretică riguroasă. Totuși o definiție concretă și mai puțin evazivă a termenului de capabilitate este necesar a fi luată în considerare. În opinia mea, capabilitatea reprezintă potențialul complex al caracteristicilor specifice capacității și abilitatea de valorificare a acesteia pentru declanșarea, susținerea și finalizarea cu competență a unei acțiuni, proces, fenomen sau fapt.

Pentru că modernizarea este strâns legată de inovare apare astfel obligativitatea însușirii și implementării unor noi concepte operaționale care reprezintă o anticipare a viitoarelor operații și o descriere a modului în care decidentul (comandantul) poate utiliza teoria (doctrine, tactici, tehnici, proceduri) și arta militară în angajarea capabilităților pentru realizarea efectelor și a obiectivelor dorite.

Schimbările care au apărut în aceste prime decenii ale secolului XXI au re poziționat capabilitățile din perspectiva importanței acordate

cunoașterii și valorizării potențialului de care dispun. Astăzi, se consideră că, în domeniul militar, abordarea corectă a tot ceea ce ține de capabilitățile militare devine o condiție esențială pentru asigurarea îndeplinirii cu succes a misiunilor ce revin armatei la nivel național și internațional.

În cadrul NATO, dezvoltarea capabilităților se desfășoară pe parcursul unor etape distincte, pornește de la analiza strategică realizată la nivelul Consiliului Nord-Atlantic, concretizată în Directiva Politică (Comprehensive Political Guidance – CPG), în care sunt identificate domeniile ce configurează nevoia de noi capabilități sau de revizuire a celor existente. Pe baza acestui document, Comitetul Militar al NATO și Statul Major Internațional planifică implementarea militară a CPG.

De asemenea, conceptul „Smart Defense” reprezintă o abordare nouă a procesului de generare a capabilităților necesare Alianței Nord-Atlantice și presupune, în primul rând, regândirea modului de utilizare a industriilor de apărare ale statelor membre în scopul adaptării producției acestora la nevoile actuale ale NATO, pentru a face față diverselor provocări ale mediului de securitate actual și viitor.

În ceea ce privește demersurile UE asupra îmbunătățirii calitative a capacităților de apărare, trebuie menționat Planul de dezvoltare a capabilităților militare (CDP), aprobat în martie 2011, care stabilește capabilitățile prioritare, identifică riscurile potențiale și trasează liniile directoare pentru definirea cerințelor de capabilități care pot converge către proiecte și programe ce pot fi derulate în colaborare.

În același timp, dezvoltarea în viitor a capabilităților militare ale Uniunii Europene este strâns legată de implementarea conceptului „Pooling and Sharing” prin care statele membre pot dobândi, în mod colectiv, capabilități care nu ar putea fi achiziționate în mod individual.

Menționez că numai un parteneriat strategic între NATO și Uniunea Europeană reprezintă o necesitate pentru menținerea credibilității euroatlantice în contextul politicii globale specifice secolului XXI. Adaptarea și consolidarea parteneriatului dintre cele două organizații la noile realități bazate pe reconfigurarea unui echilibru de putere și pe multiplicarea riscurilor și provocărilor din mediul de securitate o considerăm a fi o cerință esențială pentru promovarea valorilor și intereselor

comune ale membrilor acestor două organizații.

Un pas important se poate face acționând împreună în direcția acestor inițiative importante și decisive, respectiv Smart Defence și Pooling and Sharing, pentru identificarea, dezvoltarea și modernizarea acelor capacități militare care să contribuie la angajarea eficientă și hotărâtoare în soluționarea crizelor și conflictelor care afectează sau vor influența evoluția mediului de securitate contemporan.

Capabilitățile militare în SUA se analizează în raport cu șapte dimensiuni, denumite generic DOTLMPF care constituie de fapt domeniile/componentele capacității pe care le vom regăsi, într-o formă sau alta, și la alte state membre NATO. Acestea sunt: Doctrine (Doctrină); Organization (Organizația); Training & education (Instruirea și educația); Materiel (Componenta materială); Leadership (Dezvoltarea liderului – leadership); People (Personal); Facilities (Facilități).

Trebuie, însă, menționat faptul că dezvoltarea capabilităților militare ale SUA se bazează astăzi, din ce în ce mai mult, pe utilizarea tehnologiei informației, pentru a obține avantaje la toate nivelurile luptei armate, prin utilizarea forțelor în rețea, în contextul posibilității de alocare a unor resurse pe care nicio altă țară nu și le poate astăzi permite.

La rândul său, Ministerul Apărării al Marii Britanii utilizează un model oarecum similar celui american în Defence Lines of Development (DLoDs – Linii/domenii de dezvoltare a apărării) pornind de la abordarea managementului capabilităților prin prisma unei platforme pe care să se interconecteze Blocurile componente (*building blocks*) privitoare la structura forței, arma și specialitățile militare, pe de o parte, și liniile comune de facilități (*common lines of facilities*) care sprijină și deservește această platformă și care trebuie să livreze capabilitățile necesare unităților operaționale, pe de altă parte.

Identificarea elementelor de particularitate în concepția armatei franceze are la bază Planul Strategic al Armatei 2015 (*Le Plan stratégique des armées 2015*)³, documentul cadru de dezvoltare a capabilităților militare ale Armatei Franței. Acesta identifică trei axe strategice care rezumă acțiunea generală a armatei în serviciul țării, în cadrul constrângerilor bugetare, statale și internaționale. Acestea sunt: garantarea apărării Franței și a intereselor sale; transformarea armatei, simultan cu

valorizarea capacităților sale și plasarea armatei în centrul deciziilor de apărare și securitate.

De asemenea, modernizarea capabilităților militare, ca urmare a unui amplu proces de transformare a Armatei României, este proiectată pe trei direcții esențiale – structurală, conceptuală și operațională.

Concluzii

Armata României traversează un profund proces de transformare și de adaptare la cerințele unei armate profesioniste, compatibile standardelor NATO și cerințelor tehnologice moderne. Este necesar, în opinia mea, realizarea unui raport optim între modernizarea tehnologică și posibilitățile realiste de generare a forțelor și resurselor necesare, în contextul actual al evitării decalajelor de capacitate la nivel NATO sau UE, prin participarea la programe și inițiative gen *Smart Defence* sau *Pooling & Sharing*.

Chiar dacă dezvoltarea și modernizarea capabilităților militare este în primul rând o responsabilitate națională, apartenența la un organism internațional de securitate poate constitui fundamentul unor acțiuni de cooperare optime și eficiente în condițiile în care tehnologia devine mai scumpă, și bugetele de apărare sunt sub presiune. În această direcție există posibilitatea constituirii unor capacități-cheie pe care mulți aliați le pot obține, numai în cazul în care conlucrează împreună pentru a le dezvolta sau a le dobândi.

Lucrarea a beneficiat de suport financiar prin proiectul cu titlul „Studii doctorale și postdoctorale Orizont 2020: promovarea interesului național prin excelență, competitivitate și responsabilitate în cercetarea științifică fundamentală și aplicată românească”, număr de identificare contract POSDRU/159/1.5/S/140106. Proiectul este cofinanțat din Fondul Social European prin Programul Operațional Sectorial Dezvoltarea Resurselor Umane 2007-2013. Investește în Oameni!

NOTE:

1 Dan Morrell, *Who Is Poor?*, în <http://harvardmagazine.com/2011/01/who-is-poor>, accesat la 08.11.2013.

2 Lucian Ispas, *Capabilitățile forțelor terestre în desfășurarea operațiilor militare*, în http://www.rft.forter.ro/cd_2009/07-sub7/01.htm, accesat la 10.11.2013.

3 *Le Plan stratégique des armées 2015*, în www.defense.gouv.fr/content/.../PSA-2015.pdf, accesat la 14.12.2014.

BIBLIOGRAFIE

Mazilu Marian, *Sprijinul logistic al operațiilor întrunite desfășurate pe teritoriul național*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2012.

Moroșan Marilena, *Considerații privind eficiența managementului logistic în operațiile militare* în: *Logistica militară la început de*

secol XXI. Perfecționări conceptuale logistice și economico-financiare în spiritul strategiei de transformare, Sesiunea de comunicări științifice a Departamentului Logistică, Finanțe și Contabilitate, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2013.

Tănase Iulia Frăsina, *Curs de conducere logistică*, Editura Universității Naționale de Apărare „Carol I”, București, 2010.